

De stal voor het familiebedrijf van DLV

INVESTEER IN RUIMTE als arbeid knelpunt wordt...

Arbeid is een knelpunt op veel familiebedrijven. Als de veehouder geen vreemd personeel wil inhuren, komt verdergaande automatisering om de hoek kijken. Jaap Sloff plaatst in 'zijn' nieuwe melkveestal voor 100 tot 120 melkkoeien daarom twee melkrobots, ondanks dat hij hiermee zo'n 100.000 euro duurder uit is dan met een traditionele melk-stal. Het jongvee verhuist naar de oude ligboxenstal, die uiteraard wordt gerenoveerd. De koeien krijgen weidengang, zodat niet emissiearm gebouwd hoeft te worden.

1 De opstart- en afkalfstal

Sloff hecht grote waarde aan een goede opstart van koeien die juist hebben afgekalfd. Hij investeert daarom in een comfortabel opstarkok waarin de koeien in de eerste dagen 'lekker in productie' kunnen komen. Koeien gaan daardoor langer mee en er is minder jongvee nodig voor vervanging. De investering kan dus al snel uit. Ruimte, rust en comfort zijn uitgangspunten en dat betekent volgens Sloff een ruim strohok voor 4 à 5 koeien – koeien voelen zich nu eenmaal meer thuis in een groep. Ook afkalven doen de koeien in een vriendelijke omgeving met ruim stro.

2 Hygiënesluis

Hierin plek voor bedrijfskleding en een wasbak.

3 Onderbouw

De stal wordt onderkelderd vanwege het arbeidsgemak en bovendien is de mest gemakkelijk te mixen. Om kosten te besparen wordt de voergang niet onderkelderd; dit is ook niet nodig aangezien er al voldoende mestopslagcapaciteit is.

4 Bovenbouw en zijanten

De stal krijgt een geïsoleerd dak voor een beter stalklimaat op hete zomeren koude winterdagen. De zijanten, alsmede de achterkant (tot 4 meter) blijven open voor zoveel mogelijk frisse

lucht. De voorkant wordt uitgevoerd in een traditionele bouwstijl voor het bedrijfsaanzicht.

5 Silotank

Om te besparen op de bouwkosten (tanklokaal) kiest Sloff voor een silotank voor de opslag van de melk. Hiervoor hoeft niet gebouwd te worden. De silo kan eventueel aan de zijkant van de stal worden geplaatst om vergroten van de stal in de lengterichting mogelijk te maken (foto: DeLaval).

6 Ruimte in de stal

Meer ruimte in de stal komt de diergezondheid ten goede. De truc van het

groter worden is ongeplande ellende, zoals ziekten, blessures en kreupelheden, voorkomen. Bovendien blijven de koeien door de extra ruimte schoner. De ligboxen worden daarom 1,15 meter breed (1,10 meter is gangbaar), de boxen aan de uiteinden tegen de muur worden met 1,20 meter nog iets breder. En de dubbele rij boxen krijgt een totaallengte van 5 meter (tegen 4,40 gangbaar). Ook achter het voerhek komt met 4 meter (gangbaar is 3 meter) meer ruimte en doorgangen in de stal worden breder. De melkveekoppel bestaat uit 'baas'koeien en dieren die lager in de rangorde staan. Om ervoor te zorgen dat ook dieren die laag in rang zijn regelmatig de melk-

robot, de waterbak en het voerhek bezoeken, mogen zij in hun loop niet worden tegengehouden door de baaskoeien. Het devies van Sloff is dan ook: "Geef koeien de ruimte, dat betaalt zich uit in rendement, een hogere levensduur en minder problemen. Vanwege het arbeidsgemak kiest Sloff verder voor ligboxen met koematras.

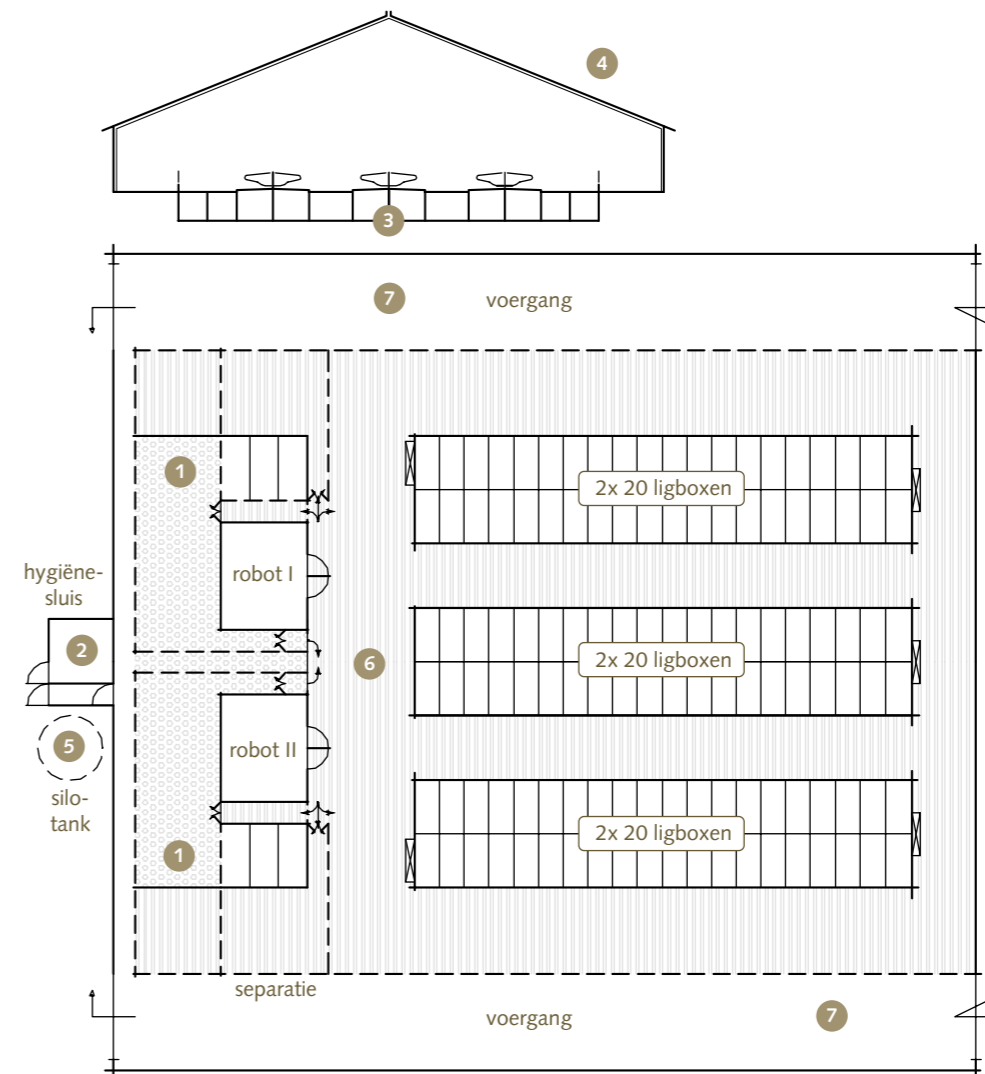
7 Voeren

Omdat niet alle koeien gelijktijdig kunnen vreten, moet er continu voer beschikbaar zijn voor het voerhek. Afhankelijk van het gevoerde rantsoen wordt gekozen voor een voermengwagen of blokkendoseerwagen. <

Kostenplaatje*)

Bouwkosten stal	€ 660.000 (inclusief stalinrichting)
Melkapparatuur	€ 250.000
Kosten per koe	€ 7.000

*) De prijzen zijn sterk afhankelijk van de uitvoering van de stal, de aanpassingen aan de infrastructuur en het te doorlopen vergunningstraject (de gemiddelde kosten hiervoor zijn in de genoemde bedragen verwerkt).

Keuzes maken

Hoe richt ik de stal in? Voor welk melk-systeem kies ik? Waar komt het jongvee? De redactie van 'Groei 2009' vroeg de ervaren stalontwerper Jaap Sloff (senior projectleider) bij DLV naar zijn keuzes. Sloff ontwierp twee melkveestallen: een voor een familiebedrijf (zonder personeel) en een voor het grotere bedrijf (met personeel). De voorwaarden die de redactie van Groei 2009 aan de ontwerpen stelde, waren: de veehouder moet jaren met de stal voort kunnen, er moet op de kosten worden gelet en het ontwerp moet realistisch en (bijna) praktijkrijp zijn.